

پنجشنبه - ۲۲ کانون ثانی ۱۳۲۴

محرطام

MOUHIT
Illustration Hebdomadaire

مؤسسی: فائز صبری، عبید الله

مدیر و سر تحریر:

فائز صبری

اداره خانه سی:

یکی پوسته خانه آرقه سنده اسکی شیطیه سوقا غنده
۲ نومردی دائرة مخصوصه در:

شرائط اشترا:

درسمادنده سنه لکی ۱۰۸، آتی آیللی
۵۴ غروشدر

آبونه بدلی بوجه پیشین استینا اولتور

نسخه سی: ۲ غروش

معاونین تحریریه سی:

مکتومزک و جودفرطیه افتخار ایتدیکی مشاهیر
محروریتدن مرکبدر

شرائط اشترا:

ولایاتده سنه لکی ۱۲۰، آتی آیللی ۶۰
غروشدر. ممالک اجنیه ایچون سنه لک ۲۶،
آتی آیللی ۱۴ فرانق در.

Directeur et rédacteur en chef:
FAIK SABRI BEY

Bureaux: Rue Eski Zapitié, près
la nouvelle poste No. 2
CONSTANTINOPLE

Prix: 2 Piastres

نومرو: ۱۳ هر هفته پنجشنبه کونلری نشر اولتور سیلسی، ادبی، علمی، فلسفی رسملی غزنه در جلد: ۱

دولتو تحابلو جمید ائتدی حضرتلری طرفندن ترسیم ایدیله رک دولتو تحابلو صلاح الدین ائتدی حضرتلرینه اهدا ایدیان یاغلو بویا تابلدون بالخاصه غزنه من ایچون قویه ایدلشد

Le Portrait de S. A. Selaheddin Effendi d'après un tablag peint par S. A. Medjid Effendi et fait cadeau à S. A. Selaheddin Effendi

ایچنده کچه لردن ، ییلدیزلردن ، شفق لردن
بر تالام الحاق مظلمه دیولان کتانی قاپامدن
اول ، باشلری آلآن کولکدن چیقماش ،
مسکله لری آلآن تعین ایتمه کوشچو ادبیات
محرلرینه ، فائحه قارشى درین بر حرمت پرورده
ایدیکز ، فقط بو یوله سلوک ایتیکز دیرم .
آرمزده چونکه بر دیو اوله رق دوغانلر یك
نادردر .

حده صبحی

شعر

بر مکتوب پارچه سی

بو کون حیاتی تهید ایدق اله عشق
بر آز مساعده ایدی... و آند اولورده رق.
بر احتیاج صیانتله بن مان قوشدم
سنگ حمله که آه ! ای رفقه روحم .
سنگ رقیق و نزه شفتک امین بن
زوالی روحه البت آجید دکی ؟ نهدن
قوزوم سورک اوکا سز یوله هب سکوت ایدیوره
بنم حرارت عشقه صانکه اکلنیور . .
بونون بر عمر شهاب ، بر شهاب شعر و غرام
اونک خیالی سومکه کیدی . . . صوکره تام
بر آز تقرب ایدوب بختیار اولورکن بن
چکنیدی ، قایدی ؛ دیک سومیور . . اولاده نهدن
آک اوکجه اوله مساعد بولندی ؛ شدی بنی
هلاک ایدنده بودر آه ! بوتون بولاقیدی .
قطط اگر بنی هیچ سومهش اولدن
بری برله سوبشسه سوله سینک هان
زوالی عشقه بر چاره خلاص آرام . . .
اونک سعادتی اوغرندن بن فدا اولم .
أوت ، أوت اون بن بیله کز ناصل سومر
اونک ایچون اونى حتى فدا ایدر کیدرم . . .
«خایر» ، «أوت» بونی برکه سوله سین یتیشر .
قطط سکوت ایدیور . . سوله یلک بر مددهش .
تصادفا بکا بر پارچه چی امید و بریور ،
امید ، امیدسه سرایدر . . دیک که اکلنیور .
محبته ، آه محبت . . یا هب و یا هیچدر . .
پیارچه عشق اوله ماز سومه نجه ترک ایدیلر .
برنجی مکتوبی البته کورمدیکر . . اوکا بن
«أوت» ، «خایر» دیکزه سوله یلک دیدمدی نهدن
جواب و برله دی ؟ ! البت برنجی مکتوبلر
جوابز قاله جقدر . . دکی قاعده وار (؟)
بش التی . . یلکده اون بش اون التی مکتوبه
جواب و برله یلک . . صوکره بنده فی پروا :
« یارین جواب آله مازسم امین اونک کولزم
غرامکده جان اتخار ایدر کیدرم . »
قیلقلی باصمه قایلر بر دیو یازنجه هان

جوابه نائل اولوردم دکی (! ؟) لکن بن
سکوت ایدنجه طیبی جواب یازلادی هیچ .
بو یوله اولدی فقط بن و آند بر مزج ،
و جانکده آجی بر اضطراب ایچنده هان
شباب عمرمه کوسدم . غریب دکی ؟
— نهدن ؟

نهدمی ؟ نجهده بجهول قدر دیک بویه
یالان و باصمه قایلر اویبیور طبیعتسه .

جمال اوغلی : ۱۳۲۲

تخسین ناهید

تاریخ و فلسفه تاریخ حقنده

— دارالفنون طلبه عترتمنه —

— مابعد —

بر فردک اوداتی ایله یادی بنی حرکات ، میخانیک
بر صورتده تعریف واسباب حقیقیه سنه هر زمان
ربط ایدیله یورکن ناصل اولورده اعمال شخصیته یك
یكونی دیک اولان حادثات اجتماعی میخانیک بر
صورتده تریفه امکان بولونه یایر ؟ ایشته زمازه
قدر بر چوق حکماک فن و حکمت تاریخه قارشى
بیان ایدمه کله ری اعتراضات شدیدته کک قطعی ،
اک صریح دستوری بودر . حتی زمازه فیلسوفلردن
بر فرانز ، (زده یوه) ، و دها بر چوق کیشلر بو
ادعاده اصرار ایده طورمشلردر . بناء علیه تاریخ
قاعده ویا قانونه ربط ایدیله یایر ، بجه و قوعاتند
دکدر ؟ پیمشلردر . فقط بو ادعا بر طراقم باطل وسقیم
افکار اوزده رینه مؤسسر . بونی اوزون اوزادی به
تحلیل ایتیم . یلکز باطل اولان جهنری کوسترم .
اوله اعمال شخصیته یك ضروری واقتضائی اولموبه ،
ارادی اولماسی ادعاسی دوغرو دکدر یسپوقولوی
علمی اعمال بشرکده معال بالا اعراض اولدینق وقطعی
اسباب قویه تابع بولوندینق اثبات ایدیور . ثانیاً :
اعمال شخصیته یك ارادی اولدینق فرض ایدله ییله
اونلرک محصله یك دیک اولان وقوعات اجتماعیته
ضروری واقتضائی اولدینق مثبتدر . برده بوراده ،
یعنی تاریخ ساحه سنه اعمال شخصیته ایله اوغراشه
به جزم . مکرکه بر شخصک وقوعات اجتماعیته
عوامل مؤثرندن اونق صورتله بر حیثیت خصوصه
ومینه سی اوله ؛ ناپولیون کى . سلیمان موسلی کى .
چونکه بوقیلدن اولان اعمال ؛ دائرمزدن خارچدر .
اونلرک محصله سنندن بحث ایده جکزر و ضروری اوله .
سنگ اسبابی وقوانینق تبع وضبط ایدمه کز بوقسه
افرادک علی الانفراد حرکات شخصیته سی حساب
وتقدیر ایتکه بوراده امکان اولدینق کى . لزومده
قدر . بونی اعمال ایده یایر ؛ بو اهملزدن طولانی

تاریخ ، بر علم اولق حیثیتی ضایع ایتر . چونکه علومک
اک واسی ، اک قطعیتی اولان فن ماکنه دخی
ذراتک آری آری حرکات و تأثیراتی دکل ، اونلرک
برکته اوله رق ، محصله حرکاتی تبع و حساب ایدره .
فرضا غاژاتک حرارته توتری و قوه الاستیقیه لریک
تزیادی مطالعه ایدیلوبده بوحاده ده ثابت برنسبت
مطرده وارمی . بوقی آکلامق ایچون آری آری
هر ذرمک حرکتی و او فارغشه لغده هانک ذره ک
هانک ذره مقابله دوشدیکسی آری بجه دوشونمکه
حاجت بوقی ؛ نیتکه امکانه بوقی . یلکز یایله جق
نی درجه حرارت ایله درجه توتر آراسته برنسبت
ثابته بولق و توترک هر ایک وجهه حد الفایه سی
تعین ایتکدر . مثلاً برده تاریخ ساحه سنه کک
داخلی ، کک خارجی بعض تأثیرات سیاسییه و اجته
عیه تک بر ملت افرادندن ملان و یا فلانه نه کی
خصوصی بر تأثیری اوله جق آراشدیر مایه جزم .
چونکه تاریخ ؛ جماعتک وقعاتی تبع ایدره دشمشده ؛
زید ویا عمروک دکل ؛ بناء علیه بوتون کتله اجتماعیته
او عوامک نه کی تأثیراتی اوله جق تبع ایده جکزر
بونک ایچین ایسه عوامل مؤثره ایله محصله تأثیری
ضبط وقید ایدره ک بالقابله مطالعه و تبع ایتک
حصول مقصد کفایت ایدره ایشته بو قدری یك
ممکن و کافیدر . لکن شو نقطه ده علم تاریخک
سوسیولوجیایه تماس ایتکده اولدینته دقت بیورلسنی
توصیه ایدرم .

مع مافیہ تاریخک بر علم اوله ییله جکسنی اثبات
ایچین ایک نقطه نظرندن دها بیان ملاحظه ایدره ک
اسی اعظمه قوت و برمیایر . حادثات اجتماعیته دن
بحث اولونورکن بویکی وقوعات علم تبع و تعین
ایدمه سز . بونلر ایچین میخانیک یوقدره دین اسکی
فکر لیلرک علقه صورت تکاملی و صفحات ترقیتی
یاییلدیرلر ، یا اونودورلر .

بروقتر منافع الاعضا و تشریح فنی هنور علم
جینیاتی حائر اوله ماشن ایکن حکمت طبیعییه ضلار
لندن ، کمپیا شارلا طائفندن هنوز ، قوروتوله ماشن
ایکن حادثات حیاتیته بر درجه به قدر تعریف خصوصه
صنده عین صورته اظهار عجز ایدلش وعین ادتالر ،
عین لسان افاده ایلر سورولش ایدی . بویکی
حادثه لری علوم قطعیه تبع و حل ایدمه سز ؛ بونلر
باشقا جهنشدندر ، دلیلمده سی .

متهور انکیز (هاروده) یك دوران دی کشف
ایغی ایله تشریح و فیزیولوژی عالنده آجیلان دور
ترق سایه سنده دها بر چوق کشیفات عمومی به
موقیعت حاصل اوله رق ، بر چوق شیلر تعریف
ایدیله یلدی

مثلاً کیکره ارتکاز ابدن غلظاتک صورت
حرکتلری حائر مکتومه مانیوله قانونلری تطبیق ایله
آکلامق ممکن اولدی . قلبه دوران دی تعریف
ایده ییلک ایچین طولومبارده اولدینق کى اختلاف
تضییق ناشلیجه سبب اولدینق کوستریلدی . هنم
کیفیتکده بعض شرائطه وقوع کایر بر ماماله
کیمیو یون باشقا بر نی اولداینی وفل هضمک
تیجعه ده حکمت طبیعییه کى (اوزومز) دیبه معلوم
اولان کیفیت منجر اولدینق کوستریلدی . خلاصه

و صورت تأثیر بی تنوع ایده جگزه . و بو عوالم حیات اجتماعی به نه قدر در خلی اوله بیله جگنی و اونک تکلمنده نه رولار اوینادینی آکلامنه چالیشه جگزه که منسوب اولدینر جماعتی احسن و جوه ایله اداره ایده بیلیمکه او حقایق کندینره رهبر اتخاذ ایده بیللم .

شوراسیه او نوتجایه جگزه که هر علمده اولدینی کی بوراده کی حقایقکه آتینق بر قیمت نسیه می اوله بیلیر . و بو حادثانند بالاسنقرا استخراج ایده بیله جگزه قوانینک حکمی ده او جنس حادثاتک دائره شمولی آشه ماز برده شوراسی شایان تذکاردکه بر علک موضوعی اولان حادثات نه قدر مفصل و مشوش ایسه قوانینک دائره شمولی ده او قدر محدود و محصوردر . و قوعات اجتماعی دیدیکز جنس حادثات شبهه یوق که ائک زیاده قاریشقی اولانلریدر . و بو سببه درکه ایکی یک سنده بری هندسه و ریاضیات قطعی بر علم شکلی آله بیلیمش و دورت بش پوز سنده اول حکمت طبیعی بی بر علم قطعی اولرقه اساسی قورولش . ۱۰۰ — ۱۲۰ سنده اول کیمیا بر فن اولش ایکن فنون اجتماعی همنوز ارکان و قوانینی اعتباریله مناقضاندن قوروتوله مامشدر .

دارالفنون معلملرندن ادرنه بمعونی

رضا توفیق

چوچق

— پول لوقه رقه —

بو ، بر کادسته سعادترده وجودی یاقوت منابدن دوکولش بر مطاف آمالدر؛ انقاسی حدائق آزلیندن سریان نکعت خار معنردر؛ نوشکفته بر غنچه اولان دهان نازنده عالم لاهوتک سرانقرا بی فیصله لایشر .

بر عصر یونک قدر روح افکاری مشغول ایدم؛ کوزلی ، بعضاً آسوده لکسز بر سما ، بعضاً اییک موجه زنده بریلر اویناشان قویو لاجورد بر دکزدرد . کوندز کیرودار حیاتی کورمه مک ایچین کوزلی یومولوره کیجه ساکنی ایل ایچنده کسلیک فریادلره فردای مقدراتنه آغلاره نور اولان خیالی اونی ضیالره جذب ایدر ؛ چین چیننده بشریشک فلاکتلرنه ایکنلرین سیاه قطعه ل کورونور؛ یقه ، میخی میخی بر رکلیک اولان لاری فرشته لری در آغوش ایچین چیرنیر .

زانیاق قدر صاف و بیاض ، حریم ملائک اولان فراشنده گونش صاجلی بر چوچقز وارسه ایشته او زمان کشور حیاتک حکمدار بیکز .

۲۵ کاون اول ۳۲

محمد سعدی

غوغای حیات، دیگر طرفدن محیطه انطباق ضرورتیله اثبات ابتدیلر . معمایه بو حادثات مفصله ده دکل ، بسط طن ابتدیکمز حادثات طبیعی ده بیله ترقی بو یوزدن اولشدر . مثلاً فونلر یکه مبحث چین علمک موجهیدر ، — شمالی و جنوبی نصف کره درده سطح مائارک میل مخصوصی عموماً تنوع آتش و کره ارضک حرکت یومه سببه یونلرک میدمه بر علاقه کورمش و اونی اثبات ایله مشدر . خلاصه تاریخچه

بو کون تکمیل فیسبولوزی حادثاتی تعریف ایتک ، او حادثاتی حکمت و کیمیا حادثاتنه ارجاع ایتک دیک اوله جفی عموماً و اتفاقاً قبول اولندی . یونک کی یاقین زمانه قدر اشکال مختلفه نباتات و اجناس متفاوت حیوانات ایچین بعضی غریب و قدیم فکرلر وار ایدی . فقط یونلرک مهم حادثاتی ، مثلاً اشکال و صورت عضو به تحولاتی قطعا تعریف ایده یور زدی . اخیراً انکلیز حکمستدن « داروین »

دولتو نجایتلو مجید افندی حضرتلری طرفندن ترسیم ایدلش دیگر بر لوحه نفیسه

Un autre tableau peint par S. A. le prince Medjid Effendi

بزه و قوعات شخصیه تک علی الافراد مطالعه می لازم دکل ، کتله بشرک محصله و قوعات لازم . بز بو محصله بی وقوعه کتیرن قوای مختلفه نت نه اولدینی آراشدر بره جگزه

و « واللهس » یکی بر سیاقی نظر ایله بو حادثاتی تحقیقه موفق اولدیلر . و ظهور اجناس و اعضای حیواناتک وظیفه و مومنه کوره تبدیلی بر طرفدن